VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Säädösehdotusten vaikutusarvioinneista

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto 19.2.2021

Valmistelun organisointi VM:n vero-osastolla

- Vaikutusarviointi perustuu hallituksen esitysten laatimisohjeisiin ja säädösvalmistelun vaikutusten arviointiohjeisiin
- Osastolla 6 yksikköä verolajeittain, yksiköissä sekä juristeja, säädösvalmisteluavustajia että ekonomisteja (9)
- Vaikutusarvioita ei tehdä erillisinä vaan tiiviisti yhteydessä lain valmisteluun, läpi koko valmistelun
- Yhteistyötä tehdään jatkuvasti yli yksikkörajojen sekä muiden VM:n osastojen, ministeriöiden, Verohallinnon ja muiden tahojen kanssa
- Erityisenä haasteena aika: valmisteluaikaa saattaa olla vain joitain viikkoja, parhaimmillaankin yleensä vain kuukausia
- Jos vaikutusarviointia halutaan laajentaa, tarvitaan lisää resursseja ja aikaa. Vero-osastolla säädösvalmistelun johtaminen toimii hyvin.

Ansio- ja pääomatuloverotus: taloudelliset vaikutukset

- Keskeiset aineistot
  - HVSR-mallin käyttämä henkilöverotuksen kokonaisaineisto (pseudonymisoitu).
  - SISU-mikrosimulointimallin rekisteriaineisto, joka on SISU-mallia varten koottu tutkimusaineisto. Aineisto kattaa vuosittain noin 15 prosenttia Suomessa vuoden lopussa vakituisesti asuneista henkilöistä.
    - Rekisteriaineisto on koottu erilaisista hallinnollisista aineistoista sekä rekistereistä. Näistä merkittävimmät lähteet ovat:
      - Tilastokeskuksen henkilö- ja kiinteistötilastojen tietokannat, Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmä, Verohallinnon verotietokanta, Kansaneläkelaitoksen rekisteri- ja maksutietojärjestelmäpohjaiset tiedot, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimeentulotukirekisteri, Eläketurvakeskuksen eläketapahtumarekisteri, Tilastokeskuksen tutkintorekisteri, Valtiokonttorin sotilasvammakorvausjärjestelmän tietokanta, Koulutusrahaston tiedot, Finanssivalvonnan työttömyysturvatiedot.
  - TUJA-mikrosimulointimallin (poistumassa käytöstä) käyttämä tulonjakotilaston palveluaineisto on vuosittain tuotettavasta tulo- ja elinolotutkimuksen tietokannasta johdettu kotitalous- ja henkilötason tutkimusaineisto. Palveluaineisto kattaa n. 25 000 henkilön tiedot ja koostuu noin 800 muuttujasta.
  - Julkiset tietokannat (Verohallinto, Tilastokeskus, viranomaiset, järjestöt)
  - Erilliset tietopyynnöt Verohallinnosta
  - Selvitykset ja tieteelliset tutkimukset

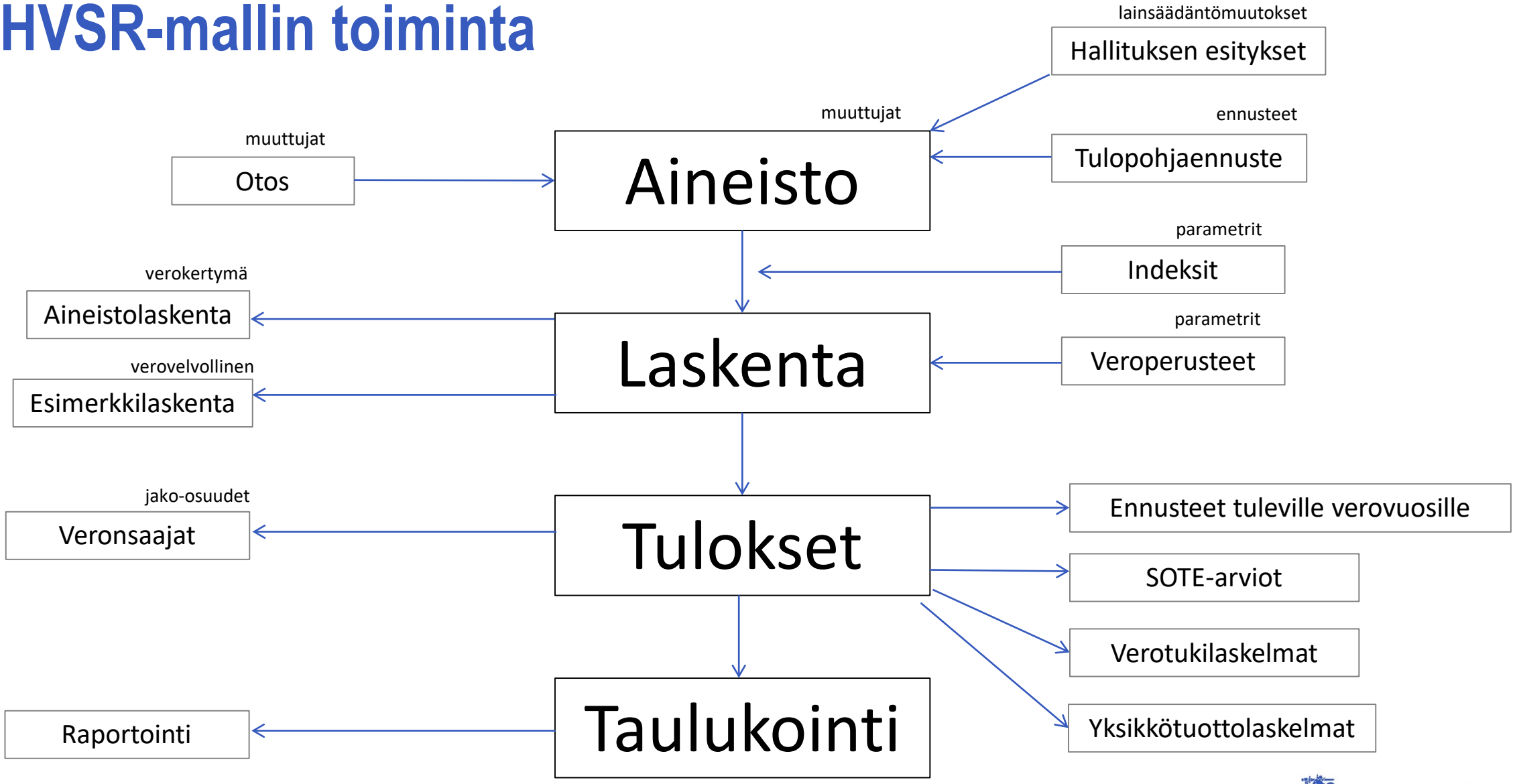
Ansio- ja pääomatuloverotus: taloudelliset vaikutukset

- Keskeiset vaikutukset
  - Mikrosimulointimalleilla arvioidaan nykyistä vero- ja tulonsiirtojärjestelmää ja siihen tehtäviä muutoksia.
  - VM:n käytössä olevilla malleilla tehdään pääosin staattista aineistolaskelmia sekä vero- ja etuusjärjestelmien rakenteen kuvaavia esimerkkilaskelmia.
    - Staattisessa mallissa ei huomioida lakireformien johdosta mahdollisesti aiheutuvia käyttäytymisvaikutuksia (esim. vaikutukset työn tarjontaan) eikä pitkän aikavälin dynamiikkaa (populaatiomallit). Staattinen simulointimalli sopii siten eri politiikkavaihtoehtojen välittömien vaikutusten arviointiin.
  - Mikrosimuloinnilla selvitetään esimerkiksi reformien vaikutuksia yksilöiden, kotitalouksien ja eri väestöryhmien tuloihin ja tulonjakoon (sukupuolivaikutuksia), marginaaliveroasteisiin ja kannustinloukkujen kohdentumiseen, julkisen talouden brutto- ja nettokustannuksiin, valtion tai kuntien talouteen jne.
  - Mikrosimulointimallien avulla pyritään myös arvioimaan vero- ja tulonsiirtojärjestelmään ehdotettujen muutosten mahdollisia työllisyysvaikutuksia.

Henkilöverotuksen suunnittelumalli - HVSR

- Henkilöverotuksen suunnittelumalli HVSR on staattinen mikrosimulointimalli, jolla arvioidaan veropolitiikan valmistelun ja veromuutosten vaikutuksia verokertymiin. Malli on Verohallinnon ylläpitämä.
- Henkilöasiakkaiden tuloverotuksen osalta mallilla voidaan tarkastella muutosten vaikutuksia kaikkien verovelvollisten osalta eri veronsaajien verokertymiin, tehdä arviointeja yksilötasolla veromuutosten vaikutuksista simuloitavan esimerkkiasiakkaan osalta.
- Simulointimallin aineisto sisältää valmistuneen verovuoden aineiston ja valtionvarainministeriön kansantalousosaston ennusteiden perusteella mallilla simuloidaan ennusteet verokertymistä tuleville kuudelle verovuodelle.
- Valtionvarainministeriö käyttää mallia myös veronsaajaryhmien jako-osuuksien laskennan apuvälineenä. Jako-osuuksien laskennassa käytetään perusteena viimeksi valmistunutta verotusta sekä otetaan huomioon tehdyt veromuutokset ja arviot tulojen kehityksestä.
- Simulointimallilla voidaan laskea verotukien vaikutus verotuloihin. Verotukia käsitellään talousarvioiden yhteydessä ja julkaistaan vuosittain valtionvarainministeriön julkaisussa.
- Verohallinnossa on meneillään kehitysprojekti, jossa HVSR-malliin rakennetaan kiinteistöverotuksen simulointimahdollisuus.

HVSR-mallin toiminta

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Yritysverotus: taloudelliset vaikutukset

- Keskeiset aineistot
  - Yhteisöjen ja henkilöyhtiöiden veroilmoitustiedot (mikrosimulointi)
  - Julkiset tietokannat: Verohallinto, Tilastokeskus, viranomaiset, järjestöt jne.
  - Erilliset tietopyynnöt Verohallinnosta
  - Työryhmät, selvitykset, tieteelliset tutkimukset, TEAS-hankkeet
- Keskeiset vaikutukset
  - Staattiset verotuottovaikutukset
  - Muut vaikutukset tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan
    - mm. hallinnolliset vaikutukset, vaikutukset käyttäytymiseen ja investointeihin, vaikutukset kuntien verotuloihin (yhteisöveron jako-osuudet), eri yritysmuodoille
    - Aineisto ja valmisteluaikataulu asettavat rajoitteita

Kansainväliset vertailut

- Oikeuskäytäntöjen vertailu keskeisiin maihin tehdään niin kattavasti kuin mahdollista
- Taloudelliset vaikutukset tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan
- Lähteitä:
  - Kansainväliset tietokannat ja muut lähteet (OECD, EU)
    - OECD:n Revenue Statistics, Taxing wages, Tax Database, Corporate Tax Statistics, Tax and Climate
    - Taxes in Europe Database, Eurostat Tax revenue statistics
  - Kansainväliset työryhmät, vaikutusarviot ja tutkimus
  - Suorat yhteydet ulkomaisiin ministeriöihin
- Direktiivit valmistellaan usein samanaikaisesti jäsenvaltioissa, jolloin vaikutuksista ei ole tietoa etukäteen saatavilla

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

neuvotteleva virkamies Timo Annala

neuvotteleva virkamies Veli Auvinen

neuvotteleva virkamies Filip Kjellberg

erityisasiantuntija Jussi Laitila

neuvotteleva virkamies Fransiska Pukander

etunimi.sukunimi@vm.fi